

6. Куц А.С. Модельные показатели физического развития и двигательной подготовленности населения центральной Украины. / А.С.Куц.-К.: Искра, 1993.-255с.
7. Круцевич Т.Ю. Контроль у фізичному вихованні дітей, підлітків і молоді: навч. посіб. / Т.Ю.Круцевич, М.І.Воробйов. Г.В.Безверхня,-К.:Олімп. Л-ра, 2011.-224с.
8. Лях В.И. Координационные способности школьников. / В.И.Лях.-Минск: Полымя, 1989.-260 с.
9. Платонов В.М. Координаційні здібності спортсмена і методика їх розвитку / В.М.Платонов, М.М.Булатова. Фізична підготовка спортсмена: навчальний посібник. – К.: Олімпійська література. 1995. 238-259 с.
10. Романенко В.А. Диагностика двигательных способностей. Учебное пособие / В.А.Романенко Донецк : изд-во Дон УН, 2005,-290с.
11. Сергієнко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів /Л.П.Сергієнко. – К.:Олімпійська л-ра,2001.- 439с.

Reference

1. Volkov V.L.: Kompleksnaya otsenka bazovoy podgotovlennosti. Sostoyaniya zdorov'ya, fizycheskaya podgotovlennost', funktsional'nye vozmozhnosti, psikhofizycheskoe sostoyaniye. / V.L.Volkov.-K.:Nora-prynt, 2000.-64s.
2. Volkov L.V. Teoriya i metodyka dytyachoho ta yunats'koho sportu /L.V.Volkov. Vyd.2-e,pererob. i dop. K.:Osvita Ukrainy, 2016.-464s.
3. Vil'na borot'ba: choloviky, zhinky. Navchal'na prohrama dlya dytyacho-yunats'kykh shkil olimpiys'koho rezervu, shkil vyshchoyi sportyvnoyi maysternosti ta spetsializovanykh navchal'nykh zakladiv sportyvnoho profilu. K.: ASBU, 2011.-95s.
4. Dan'ko H.V. Vol'naya bor'ba. / H.V. Dan'ko-K.:Yz-vo TOV «NVP «Ynterservys»»,-2011.-301s.
5. Klychko Vladymyr. Pedagogichesky kontrol' v systeme upravleniya bazovoy podgotovkoj kvalyfytsirovanykh bokserov. / Vlad.Klychko. Dysyrtatsiya... kand. nauk po fiz. vospytaniyu y sportu. K.: NUF VS Ukrainy, 2000.-169 s.
6. Kuts A.S. Model'nye pokazately fizycheskoho razvytiya y dvyha-tel'nyy podgotovlennosti naseleniya tsentral'noy Ukrainy./ A.S.Kuts.-K.: Yskra, 1993.-255 s.
7. Krutsevych T.YU. Kontrol' u fizychnomu vykhovanni ditey, pidlitkiv i molodi: navch. posib./ T.YU.Krutsevych, M.I.Vorobyov. H.V.Bezverkhnya,-K.:Oli mp. L-ra, 2011.-224 s.
8. Lyakh V.Y. Koordynatsyonnye sposobnosti shkol'nykov./ V.Y.Lyakh.-Mynsk: Polymya, 1989.-260 s.
9. Platonov V.M. Koordynatsiyni zdibnosti sportsmena i metodyka yikh rozvytku / V.M.Platonov, M.M.Bulatova. Fizychna pidhotovka sportsmena: navchal'nyy posibnyk. – K.: Olimpiys'ka literatura. 1995. 238-259 s..
10. Romanenko V.A. Dyahnostyka dvyhatel'nykh sposobnostey. Ucheb-noe posoby / V.A.Romanenko Donetsk : yzd-vo Don UN, 2005,-290 s.
11. Serhiyenko L.P. Testuvannya rukhovyykh zdibnostey shkol'nyariv /L.P.Serhiyenko. – K.:Olimpiys'ka l-ra,2001.- 439s.

УДК 796.011.3-057.874:613.955

Гончарова Н. М.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Хрипко І. В.
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
науковий співробітник НДІ

Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ЗДОРОВ'ЯФОРМУЮЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

У статті проведено систематизацію наукових даних відносно проблематики формування здоров'я дітей шкільного віку в Україні. Визначено провідну позицію здоров'яформуючих технологій у напрямку формування здоров'я дітей шкільного віку в процесі фізичного виховання. Метою дослідження було визначено аналіз практичного досвіду здійснення здоров'яформуючої діяльності у процесі фізичного виховання дітей шкільного віку. Серед методів дослідження були використані аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, ресурсів мережі Internet, контент-аналіз, понятійно-термінологічний аналіз, теоретико-методологічний аналіз.

Результатом дослідження є систематизація наукових даних щодо стратегічних напрямків збереження та формування здоров'я на міжнародному рівні. Наведено приклади програм збереження здоров'я дітей, які функціонують у європейському просторі та знайшли своє відображення в законодавчих актах України. Проаналізовано практичний досвід запровадження засобів фізичного виховання у напрямку збереження та формування здоров'я дітей шкільного віку.

Ключові слова: здоров'я, формування, школярі, технології.

Гончарова Н.Н., Хрипко И.В. В статье проведена систематизация научных данных относительно проблематики формирования здоровья детей школьного возраста в Украине. Определены ведущую позицию здоровьесформирующих технологий в направлении формирования здоровья детей школьного возраста в процессе физического воспитания. Целью исследования было определено анализ практического опыта осуществления здоровьесформирующей деятельности в процессе физического воспитания детей школьного возраста. Среди методов исследования были использованы анализ и обобщение научно-методической литературы, ресурсов сети Internet, контент-анализ, понятийно-терминологический анализ, теоретико-методологический анализ.

Результатом исследования является систематизация научных данных относительно стратегических направлений сохранения и формирования здоровья на международном уровне. Приведены примеры программ сохранения

здоров'я дітей, функціонуючих в європейському пространстві, а також знашли своє відображення в законодавчих актах України. Проаналізовано практичний досвід впровадження засобів фізичного виховання в напрямку збереження та формування здоров'я дітей шкільного віку.

Ключові слова: здоров'я, формування, школярі, технології.

Goncharova Nataliia, Khrypko Inna. Theoretical aspects of performing health-forming activity in the process of physical education of schoolchildren. The publication systematizes scientific data regarding the issues of forming health among school-aged children in Ukraine. The classifications of educational technologies, supporting the process of health formation of schoolchildren are considered. The leading position and the meaning of health-forming technologies regarding health formation of school-aged children in the process of physical education are defined. **The aim of the research is** to analyze practical experience of performing health-forming activity in the process of physical education of school-aged children. Among the research methods used there is analysis and generalization of the data from scientific and methodological resources, Internet sources, content analysis, concept and term analysis, theoretical and methodological analysis. The research resulted in systematization of scientific data regarding protection and formation of health of various-aged persons at international scale. The examples of programs in protecting children's health, operational in European environment and reflected in legislative acts of Ukraine are provided. Practical experience of implementing technologies and programs regarding protection and formation of school-aged children's health, including the ones involving the means of general physical education for preventing negative influence on a child's body are analyzed. The results of practical implementation of some programs using innovative means of physical education (Ukrainian folk dancing, choreography, breathing exercises, means of Oriental health-improving systems, scout system of physical education) are presented, the advantages of these means in protecting health of school-aged children are described. The necessity to activate actions regarding development of mechanism of implementing health-forming technologies in physical education at school emphasizing innovative components of physical education means used is set. The main directions of the activity in implementing health-forming technologies in the process of physical education are defined.

Key words: health, formation, schoolchildren, technologies.

Постановка проблеми, аналіз літературних джерел. Питання збереження та формування здоров'я дітей шкільного віку, завжди було напрямком наукової діяльності, яке не залишало байдужими науковців багатьох країн та безумовно України. Складні соціальні-політичні умови сьогодення в Україні, обтяжені формуванням хибного уявлення у суспільстві про шкідливий вплив занять фізичними вправами, створюють комплекс чинників негативного впливу на стан здоров'я дітей шкільного віку [18]. Трагічні випадки на уроках фізичної культури стали обставиною, яка змусила по новому поглянути на сучасний стан процесу фізичного виховання та обумовила пошук дієвих засобів уникнення даних ситуацій та здійснення пошуку механізмів підвищення здоров'я дітей.

Проведений аналіз науково-методичної літератури підтверджує єдність думки науковців, щодо важливу роль періоду навчання у школі, та безпосередньо процесу фізичного виховання, у формуванні всебічно розвинутої особистості, створення базових положень подальшого гармонійного розвитку дитини [19].

Зазначимо, що повноцінно навчати, розвивати, виховувати можна тільки здорову дитину. Розвиток особистості потрібно розглядати у взаємозв'язку навчання, виховання, фізичного розвитку і здоров'я дитини, тому надзвичайно актуальними мають стати нові науково-обґрунтовані практичні підходи до збереження та зміцнення здоров'я дитини, починаючи з раннього дитинства й особливо на етапі вступу до школи і першому році навчання [9].

Практика викладання системи фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл України свідчить про те, що в сучасній теорії та методиці фізичного виховання недостатньо розроблені наукові засади використання привабливих сучасних високоефективних фізкультурно-оздоровчих технологій [3, 17], існуючі напрацювання потребують систематизації та розробки механізмів їх впровадження в процес фізичного виховання дітей шкільного віку.

Розглядаючи наявні наукові розробки у напрямку технологічного забезпечення процесу формування здоров'я дітей шкільного віку слід відокремити технології (оздоровчі технології, технології навчання здоров'я, технології виховання культури здоров'я, здоров'язберігаючі технології, здоров'яформуючі технології, рекреаційно-оздоровчі технології) [7], що збагачують процес фізичного виховання засобами та механізмами впливу на стан здоров'я дитини.

На нашу думку, для покращення здоров'я дітей молодшого шкільного віку, особливе значення набуває впровадження в навчальний процес із фізичного виховання здоров'яформуючих технологій, що підтверджується активізацією наукових розробок інших авторів щодо впровадження здоров'яформуючих технологій в процес фізичного виховання. Особливого значення набуває здоров'яформуюча діяльність в процесі фізичного виховання.

Систематизація наукових даних щодо досвіду впровадження здоров'яформуючих технологій у процес фізичного виховання підростаючого покоління дозволить розкрити механізми їх реалізації у освітньому процесі та є перспективним напрямом діяльності на шляху збереження здоров'я дітей шкільного віку.

Мета роботи – проаналізувати практичний досвід здійснення здоров'яформуючої діяльності у процесі фізичного виховання дітей шкільного віку.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, ресурсів мережі Internet, контент-аналіз, понятійно-термінологічний аналіз, теоретико-методологічний аналіз.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема статті розроблена згідно Зведеного плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 рр. за темою 3.13. «Теоретико-методичні основи здоров'яформуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U001615).

Результати дослідження та їх обговорення. Вивчення світового досвіду у напрямку збереження здоров'я дітей

спонукало звернути увагу на функціонування Загальноосвітніх та Загальноєвропейських програм та проектів, що до збереження здоров'я дітей та ступінь залучення України до реалізації цих програм.

Одним із проектів, який знайшов свою реалізацію в освітніх установах України, був проект «Школа сприяння здоров'ю». Даний проект передбачав організацію мережі навчальних закладів, функціонування яких пов'язано з забезпеченням умов та механізмів реалізації педагогічної ідеї щодо формування здоров'я, створює сприятливі умови для всебічного розвитку здорової особистості. Завдання шкіл, що увійшли до Європейської мережі шкіл сприяння здоров'ю – забезпечити здоровий спосіб життя всіх членів шкільного колективу за допомогою створення навколишнього середовища, яке сприяло б зміцненню здоров'я [15].

Функціонування «Школи сприяння здоров'ю» передбачає педагогічну діяльність у напрямку створення валеологічно насиченого простору школи, залучення до співпраці батьків, учителів, представників громади, створення оздоровчо-валеологічної структури (координаційно-валеологічний центр) з активною участю медичних працівників, психологів, соціальних педагогів, науковців [15].

Прикладом стратегічних дій щодо покращення здоров'я населення у європейському просторі є стратегія ВООЗ «Здоров'я-2020», в основу якої покладено активні дії та впровадження інновацій у національну політику охорони здоров'я задля вирішення основних проблемних питань громадського здоров'я населення Європейського регіону [4].

Політика «Здоров'я-2020» базується на цінностях, задекларованих у Статуті ВООЗ: визнання і захист права людини у сфері здоров'я, принципи солідарності, соціальної справедливості, універсальності, право участі у прийнятті рішень, захист людської гідності, автономність, відсутність дискримінації, гендерна рівність, прозорість, підзвітність [14].

Затвердження Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір», є підтвердженням необхідності запровадження термінових дій щодо нівелювання незадовільного стану здоров'я населення України, що проявляється у низькій народжуваності порівняно з високим рівнем смертності, від'ємному природному прирості населення, а також високому рівні поширеності хронічних неінфекційних захворювань; подолання сучасної медико-демографічної ситуації [12].

Метою Програми є збереження та зміцнення здоров'я, профілактика та зниження показників захворюваності, інвалідності та смертності населення, підвищення якості та ефективності надання медико-санітарної допомоги, забезпечення соціальної справедливості і захисту прав громадян на охорону здоров'я [12].

Зміст розглянутих програм є індикатором проблемних питань, які існують відносно громадського здоров'я, складають основу стратегічних напрямів наукових досліджень щодо їх розв'язання. Спрямованість розглянутих програм закладається в обґрунтуванні моделей діяльності по збереженню здоров'я населення на теоретичному та практичному рівні.

Стратегічні напрями формування здоров'я осіб різного віку, які визначені в даних програмах та закріплені на державному рівні, стають пріоритетними напрямками наукового пошуку дослідників. Основним предметом дослідження стає система фізичного виховання в школі, як резерв впровадження освітніх інновацій для підвищення здоров'я дітей.

В результаті аналізу наукових робіт авторів у напрямку впровадження технологій формування здоров'я дітей шкільного віку підтверджують велику зацікавленість науковців до даного питання та спонукають звернути увагу на окремі напрацювання. Прикладом розвитку національних традицій є запропонована К. Олефіренко методика проведення занять з фізичної культури з елементами українського народного танцю [10]. Запропонована автором методика дає змогу вчителю фізичної культури урізноманітнити засоби розвитку фізичних якостей та збереження здоров'я у дітей.

Прикладом комплексного підходу до збереження здоров'я дітей шкільного віку є розроблена Л.В. Шубою [16] авторська здоров'язберігаюча технологія, яка складається із двох блоків з пріоритетним використанням вправ оздоровчої спрямованості, спрямованих на формування здорового способу життя (ЗСЖ) [16].

Науковий комплексний підхід до збереження здоров'я дітей – учнів закладів загальної середньої освіти висловили М. Перегінець, Л. Долженко. Запропонована авторська здоров'яформуюча освітня технологія для учнів старшої школи, за мету мала формування у школярів нового усвідомлення сутності фізичної культури, їх залучення до засад ЗСЖ, підвищення рухової активності, структурування вільного часу старшокласників, відновлення після навчальних занять, формування стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом [11].

Здоров'яформуюча освіта протягом всього життя, стала предметом дослідження О. О. Бутакової [2]. Авторкою запропоновано концептуальну модель безперервної здоров'яформуючої освіти, визначальними компонентами якої є цільовий компонент (розкриває загальну мету здоров'яформуючої освіти), теоретико-методологічний компонент (визначає методологічні підходи та теоретичні підґрунтя системи неперервної здоров'яформуючої освіти), дидактичний компонент (дидактична система безперервної здоров'яформуючої освіти, що цілісно та доцільно поєднує дидактичні засоби, методи, форми, технології освіти, що дозволяють отримати результат у відповідності до завдань процесу освіти) та результативний компонент (відображає результати освітнього процесу, що плануються).

Авторами в численних дослідженнях розглянута можливість використання різноманітних засобів фізичного виховання для покращення показників здоров'я дітей молодшого шкільного віку в процесі фізичного виховання в школі.

Позитивний вплив дихальних вправ на здоров'я дітей доведено у дослідженні Г.О. Усманової, А.Є. Шевцової [13]. Систематичне використання дихальних вправ під час загально-розвиваючих вправ на уроках фізичної культури протягом семи тижнів сприяло позитивним тенденціям зміни показників об'єму грудної клітки дітей в стані спокою, на вдиху і видиху; індексу Руф'є, проб Штанге і Генчі. Висока популярність новітніх інноваційних засобів фізичного виховання, спонукала звернути увагу дослідників на потенціал східних оздоровчих систем для підвищення рівня здоров'я дітей шкільного віку. Л. Михно у своїх дослідженнях, як засіб оздоровлення дітей молодшого шкільного віку, розглядає можливість інтеграції у процес фізичного виховання занять із йога-аеробіки – поєднання статичних і динамічних асан, дихальних вправ, релаксації та стретчингу [8]. Авторкою запропонована здоров'яформуюча технологія фізичного виховання молодших школярів на основі використання засобів йога-аеробіки. Експериментальна перевірка запропонованої авторської здоров'яформуючої технології

на основі використання засобів йога-аеробіки у фізичне виховання учнів початкової школи дозволило підвищити рівень фізичної підготовленості учнів [8].

В контексті використання засобів фізичного виховання східних країн у напрямку формування здоров'я дітей молодшого шкільного віку Л.І. Лубишевою, А.М. Кондратьєв запропонували здоров'яформуючу технологію фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку на основі використання традиційного карате у формі варіативного процесу [6]. На думку авторів, в рамках технології процеси оздоровлення, освіти, виховання невід'ємні один від одного, це визначає єдність освітнього процесу, укріплення психофізичного здоров'я, розвитку естетичної свідомості дитини, формування навичок культури поведінки, підвищення ефективності соціальної взаємодії, за допомогою якої відбувається соціалізація мислення, становлення особистості [6]. В якості головного критерію, який визначив зміст навчального та тренувального матеріалу, була обрана цільова установка на повноцінне засвоєння учнями діяльності в галузі фізичного виховання, що відображає взаємозв'язок з оздоровчою, виховною та освітньою спрямованістю навчального процесу [6].

У дослідженнях О.О. Кеміня [5] запропоновано у якості здоров'яформуючого засобу скаутську систему фізичного виховання, яка забезпечує оздоровлення та різнобічний розвиток дітей, сприяє становленню у молоді свідомого ставлення до власного здоров'я. Досвід науковців у впровадженні в процес фізичного виховання здоров'яформуючих технологій дозволяє звернути увагу на інноваційній складовій засобів фізичного виховання для впровадження, широкого спектру форм та методів, що використовуються в процесі здійснення здоров'яформуючої діяльності та забезпечують формування мотивації дітей до даного виду діяльності, різнобічного впливу на організм дитини. Таким чином, вивчення напрямків здоров'яформуючої діяльності у сучасній школі дозволяє стверджувати про необхідність врахування здобутків світової спільноти у питаннях здоров'яформовання.

Висновки. Формування здоров'я дітей шкільного віку, у складних соціально-економічних умовах в Україні, є стратегічним напрямком наукових досліджень різних галузей знань. Процес фізичного виховання серед інших складових системи освіти має потужний інструментарій для здійснення здоров'я формуючої діяльності. Вивчення досвіду впровадження здоров'яформуючих технологій в процес фізичного виховання дозволяє стверджувати про пріоритетні позиції впровадження інноваційних засобів фізичного виховання, пріоритетів у формуванні культури здоров'я дітей та ціннісного відношення до власного здоров'я. Систематизація передового досвіду та активізація дій по впровадженню здоров'яформуючих технологій може стати запорукою підвищення ефективності процесу фізичного виховання у напрямку формування здорової, гармонійно розвинутої особистості.

Перспективи подальших розробок у даному напрямі ми вбачаємо у розробці концептуальних основ здоров'яформуючої діяльності в процесі фізичного виховання дітей шкільного віку.

Література

1. Бирюкова Н. А. Здоровьесберегающие технологии в общеобразовательных учреждениях / Н.А. Бирюкова // Гигиена и санитария. – 2006. – № 1. – С. 76–77.
2. Бутакова О. А. Теория и дидактика непрерывного здоровьесформирующего образования в системе повышения квалификации: автореф. дисс. ... докт. пед. наук / Бутакова О. А. - Оренбург, 2010. - 48 с.
3. Верховська М. В. Форми фізкультурно-оздоровчих технологій у процесі фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів / М. В. Верховська // Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт. - 2014. - № 1. - С. 11-19.
4. «Здоров'я-2020»: Основи Європейської стратегії у підтримку дій всієї держави і суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя. – Копенгаген : ЄРБ ВООЗ, 2012.
5. Кемінь О. О. Формування традиції фізичного виховання в українському скаутингу / О. О. Кемінь // Слобожанський науково-спортивний вісник. - 2014. - № 6. - С. 53–56.
6. Лубишева Л. И. Здоровьесформирующая технология физического воспитания младших школьников на основе использования традиционного каратэ / Л. И. Лубишева, А. Н. Кондратьев // Теория и практика физической культуры. — 2006. — №3. — С. 5-13.
7. Ляхова І. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології в системі фітнес-індустрії / Інна Ляхова, Марина Верховська // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я в сучасному суспільстві. – 2015. - № 2 (30). – С. 51-54.
8. Михно Л. С. Ефективність використання засобів йога-аеробіки у фізичному вихованні учнів початкової школи / Л. С. Михно, Т. О. Лоза // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2016. - № 1. - С. 35-40.
9. Новак О. Збереження фізичного здоров'я дітей у процесі використання авторських технологій / О. Новак // Гуманіт. вісн. ДВНЗ "Переяслав-Хмельниць. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди": наук.-теор. зб. - 2014. - Вип. 34. - С. 85-96.
10. Олефіренко К. Формування здорового способу життя засобами українського народного танцю у дітей молодшого шкільного віку / К. Олефіренко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. - 2013. - Вип. 112(3). - С. 267-269.
11. Перегінець М. Здоров'яформуючі освітні технології в сучасній системі середньої освіти / М. Перегінець, Л. Долженко // Спортивний вісник Придніпров'я. - 2017. - № 3. - С. 138-142.
12. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1164-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244717787>
13. Усманова Г. О. Дихальна гімнастика на уроках фізичної культури та її вплив на показники здоров'я дітей молодшого шкільного віку / Г. О. Усманова, А. Є. Шевцова // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. - 2014. - Вип. 118(3). - С. 283-286.

14. Фірсова О. Д. Актуальні питання реалізації європейської стратегії «Здоров'я-2020» / О. Д. Фірсова // Інвестиції: практика та досвід. - 2014. - № 6. - С. 169-172.
15. Черній В. Діяльність «Шкіл сприяння здоров'ю» в Україні з формування здорового способу життя школярів / В. Черній // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2010. - Вип. 91. - С. 252-256.
16. Шуба Л. В. Современный подход к внедрению здоровьесберегающей технологии для детей начальной школы // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2016. - № 2. - С. 66-71.
17. Butenko H., Goncharova N., Saienko V., Tolchieva H., Vako I. Physical condition of primary school-aged children in school year dynamics. Journal of Physical Education and Sport. [Інтернет] 2017;17(2):543-9. Доступно: <https://efsupit.ro/images/stories/2iunie2017/art82.pdf>
18. Improvement features of the Ukrainian physical education system / U. Protsenko, T. Pantiuk, O. Romanchuk, M. Danylevych // Journal of Physical Education and Sport, 2016. - 16(1). - P. 113 – 117.
19. Kashuba V.O. Effectiveness of health tourism application as the basis of health related recreational technology in primary school pupils' physical education / Kashuba V.O., Goncharova N.N., Butenko H.O. // Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports. – 2016. – № 2. – P. 19–25.

References.

1. Biryukova N. A. (2006). Health-saving technologies in general educational institutions. *Gigiyena i sanitariya*. Issue 1, 76–77. [in Russian].
2. Butakova O.A. (2010). Theory and Didactics of Continuous Health-Forming Education in the System of Advanced Studies: Abstract of Cand. diss. ... Doct. ped. Sciences. Orenburg, 48. [in Russian].
3. Verkhovskaya M.V. (2014). Forms of Physical Culture and Health Technologies in the Process of Physical Education of Students at General Educational Institutions. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Fizychno vykhovannya ta sport*, Issue 1, 11-19. [in Ukrainian].
4. "Health 2020": Fundamentals of the European Strategy to support the actions of the entire state and society in the interests of health and well-being. - Copenhagen: WHO, 2012. [in Ukrainian].
5. Kemin O. O. (2014). Formation of the Tradition of Physical Education in Ukrainian Scouting. *Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyy visnyk*. Issue 6, 53–56. [in Ukrainian].
6. Lubysheva L.I., Kondrat'yev A. N. (2006). Zdorovformirujushchaja technology of physical training of younger schoolboys on the basis of use of traditional karate. *Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury*, Issue 3, 5-13. [in Russian].
7. Lyakhova I., Verkhovska M. (2015). Modern fitness-health-improving technologies in the fitness industry. *Fizychno vykhovannya, sport i kul'tura zdorov'ya v suchasnomu suspil'stvi*. Issue 2 (30), 51-54. [in Ukrainian].
8. Mykhno L. S., Loza T. O. (2016). Efficiency of the use of yoga aerobics in the physical education of elementary school students. *Pedahohika, psykhohihiya ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*. Issue 1, 35-40. [in Ukrainian].
9. Novak O. (2014). Preserving the physical health of children in the process of using copyright technologies. *Humanit. visn. DVNZ "Pereyaslav-Khmel'nyts. derzh. ped. un-t im. H. Skovorody"* : nauk.-teor. zb. Issue 34, 85-96. [in Ukrainian].
10. Olefirenko K. (2013). Formation of a healthy way of life by means of Ukrainian folk dance at children of elementary school age. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Ser. : Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannya ta sport*. Issue 112(3), 267-269. [in Ukrainian].
11. Perehinets M., Dolzhenko L. (2017). Zdorov'yaformuyuchi osvichni tekhnolohiyi v suchasnyy systemi serednoyi osvity. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*. Issue 3, 138-142. [in Ukrainian].
12. On Approval of the Concept of the National Program "Health 2020: Ukrainian Dimension": The arrangement of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 31, 2011 No. 1164-p. - [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244717787> [in Ukrainian].
13. Usmanova H. O., Shevtsova A. YE. (2014). Respiratory Gymnastics at Physical Culture Lessons and its Influence on Indicators of Health of Children of Junior School Age. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Ser. : Pedahohichni nauky. Fizychno vykhovannya ta sport*. Issue 118(3), 283-286. [in Ukrainian].
14. Firsova O. D. (2014). Topical issues of the implementation of the European strategy "Health 2020". *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. Issue 6, 169-172. [in Ukrainian].
15. Cherniy V. (2010). Activities "Schools for the promotion of health" in Ukraine for the formation of a healthy lifestyle for schoolchildren. *Naukovi zapysky [Kirovohradske derzhavne pedahohichne universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]*. Ser. : Pedahohichni nauky. Issue 91, 252-256. [in Ukrainian].
16. Shuba L. V. (2016). Modern approach to the introduction of health-saving technology for children of elementary school. *Pedahohika, psykhohihiya ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu*. Issue 2, 66-71. [in Russian].
17. Butenko H., Goncharova N., Saienko V., Tolchieva H., Vako I. Physical condition of primary school-aged children in school year dynamics. Journal of Physical Education and Sport. [Інтернет] 2017;17(2):543-9. Доступно: <https://efsupit.ro/images/stories/2iunie2017/art82.pdf>
18. Improvement features of the Ukrainian physical education system / U. Protsenko, T. Pantiuk, O. Romanchuk, M. Danylevych // Journal of Physical Education and Sport, 2016. - 16(1). - P. 113 – 117.
19. Kashuba V.O. Effectiveness of health tourism application as the basis of health related recreational technology in primary school pupils' physical education / Kashuba V.O., Goncharova N.N., Butenko H.O. // Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports. – 2016. – № 2. – P. 19–25.